
GLEMMER DU

TÅRNBY KOMMUNES LOKALHISTORISKE TIDSSKRIFT

NOVEMBER/DECEMBER 2012

MØNTER OG AMAGERLAND

NUMMER 5 / 2012

FORSIDE:

Amagerlands Numismatiske Forenings logo

KILDER:

A 191. Amagerlands Numismatiske Forening. Tårnby Stads- og Lokalarkiv.

Amagerlands Numismatiske Forening. Medlemsblade fra nr. 34, januar 1976 til nr. 342, september 2012.

Brev fra Københavns Hospitalsvæsen af 20-03-1985. A 191, løbenr. 5.
Korrespondance med Tårnby Kommune. A 191, løbenr. 4 m.fl.

Beskrivelse af de første 10 år - fra 1972 til 1982. A 191, løbenr. 1.

Hansen, Leo: Lær at samle på mønter. Berlingske Forlag 1972.

ISSN 1397-5412

Tidsskriftet *Glemmer Du* er udgivet af:

©Tårnby Kommunebiblioteker, Stads- og Lokalarkivet.

Skrevet og redigeret af: Lone Palm Larsen

Layout: Anne Petersen

MØNTER OG AMAGERLAND

Foreningslivet blomstrer i Tårnby Kommune – og har altid gjort det. Arkivet har fået mange af disse foreningers historier i form af fotografier, arkivalier, avisudklip, film og meget mere.

Der er en historie at fortælle for hver eneste forening. For at arkivet kan skrive mere om fritidslivet i Tårnby Kommune er det nødvendigt med de skriftlige kilder og mundtlige beretninger fra foreningerne. Derfor opfordrer Stads- og Lokalarkivet foreningerne i kommunen til at aflevere deres materiale til arkivet. Det gælder f.eks. også jubilæumsskrifter og medlemsblade – tillige dem, der er digitale.

I dette nummer af Glemmer Du er det Amagerlands Numismatiske Forening, der er i søgelyset. Anledningen er foreningens 40 års jubilæum. Arkivet har en stor og spændende samling fra foreningen og er altid på udkig efter mere.

Amagerlands Numismatiske Forenings logo i anledning af deres 40 års jubilæum.

AMAGERLANDS NUMISMATISKE FORENING

Mon ikke vi alle sammen har en lille portion af gamle mønter liggende derhjemme. Vi håber inderligt, at én af dem er meget værdifuld, men vi ved dybest set intet om, hvad der gør en mønt kostbar. Det gør de i Amagerlands Numismatiske Forening. Medlemmerne samler på mønter, medaljer og sporringer. De mødes fast i foreningslokaler i Tårnby Kommune, hvor de både bytter, sælger og taler om mønter – og selvfølgelig

er der også nogen der samler på pengesedler. De dystet med andre numismatiske foreninger: Hvem kan fremvise den flotteste og mest interessante udstilling.

Når Amagerlands Numismatiske Forening står for en udstilling, er der selvfølgelig en hel del mere arbejde end når de er på besøg hos en anden forening. Blandt andet skal Basarservice tjene penge til foreningen.

DE FØRSTE ÅR

I arkivet om ANF ligger der blandt andet en beretning om de første år i foreningen. Det forklares, hvordan de forskellige møder, traditioner og konkurrencer tog form.

Tilsammen har det givet medlemmerne et helt særligt foreningsliv og en egen kultur. Beretningen er skrevet af Preben Nielsen og er aldrig før blevet udgivet. Han var formand fra 5. oktober 1981 til 24. september 1992. Han har

Udstillingen i 1981 på den tidligere tekniske skole på Tårnbyvej 5. Anne Marie Blunk står i basaren. Til venstre står kasserer Kirsten Thygesen. Hun har varetaget kassererposten siden 1. februar 1979. En fantastisk præstation, som den 31. oktober 2012 (efter deadline på bladet, red.) belønnes med et æresmedlemskab.
Fotograf: Gunnar Blunk

ANF'S FORMÅL

§ 2. Foreningens formål er at støtte og fremme interessen for og udbredelse af kendskab til mønter, sedler, medaljer og numismatisk litteratur med hensyn til de historiske og kulturelle værdier herunder for medlemmerne.

været med fra foreningens start og er æresmedlem af ANF. Han har medlemsnummer 2. Fra 18. oktober 1973 til 24. september 1992 var Preben Nielsen tillige redaktør for medlemsbladet.

TIÅRS BERETNING

”Søndag den 31. oktober 1982 kan Amagerlands Numismatiske Forening fejre 10 års fødselsdag. Møntsamlerriet oplevede i begyndelsen af 1970’erne et kraftigt opsving. Nye møntkataloger og tidskrifter udkom: F. Sieg fra 1968, Den store Blå fra 1969, Nordiske mønter efter 1808 og Møntsamlernyt i 1972. Forud for den stiftende generalforsamling sidste oktoberdag i 1972 var tanken herom opstå-

et hos nogle af øens samlere. Et sted man mødtes med lige-stillede var hos Amager Mønt- og Frimærkehandel (dog få ad gangen), og det var da også forretningens indehaver Kurt Mejlby, som var primus motor til starten af foreningen.

15 samlere deltog i den stiftende generalforsamling tirsdag den 31. oktober på Amager Landevej 61 på 1. sal. Foreningens navn og hjemsted blev vedtaget, ligesom man fik lavet et sæt love gældende for Amagerlands Numismatiske Forening. Til bestyrelsen valgtes som formand Kurt Mejlby, næstformand Svend Madsen, kasserer Tage Mody Rasmussen, sekretær Leif Vierø Pedersen og bestyrelsesmedlem Preben Nielsen. Et forslag fra Svend Madsen om foreningens bomærke blev ligeledes vedtaget.

Herefter lagde foreningen ud med medlemsmøde den 16. november, hvor der blev udbudt 32 mønter på auktionen. Endnu en auktion blev holdt inden julemødet den 28. december. Julemødet, der i 1974 blev flyttet således, at det afholdes før jul, har altid været velbesøgt, og

HVAD BETYDER NUMISMATIK?

Numismatik har græsk oprindelse og stammer fra ordene ”mønt” og ”være i brug”. Det handler om både mønterne i almindelighed og pengehistorie i særdeleshed. Forskningsmæssigt tager Den kgl. Mønt- og Medaillesamling på Nationalmuseet sig af mønterne, men også amatørforeninger og mønthandlere ved en masse. Numismatikken betyder især meget for forskningen for tiden før de skriftlige kilder, fordi mønternes motiver, deres brug og den handel der er foregået fortæller meget om det, der ikke kan findes på anden vis.

vi kan hvert år melde fuldt hus på decembermødet.

Man håbede på en medlemstilgang på ca. 50 medlemmer det første år, men ved generalforsamlingen i 1973 var medlemstallet vokset til ca. 80.

I sæsonen 1973-74 fortsatte møderækken til den 27. juni, hvor man efter mødet tog en tur i Tivoli for at nyde et par stykker smørrebrød sammen. Dette var første skridt til en sæsonafslutning, som de følgende år blev arrangeret flere forskellige steder med veksellende tilslutning. Nogle år så få, at sæsonafslutningen måtte aflyses. I 1980 fandt denne foreningsaktivitet sin nuværende form, hvor medlemmer med ledsagere tilbringer nogle hyg-

gelige timer sammen i lokalerne på Amager Landevej.

I 1974-75 startede en konkurrence om årets klubmesterskab. Der blev stillet spørgsmål på klubaftenerne, og den der i løbet af året havde samlet flest point blev kåret som klubmester. Siden er der kåret otte klubmestre. Samme sæson afholdt foreningen ”Byttemarked” en forløber for de senere møntbørser, som foreningen har holdt.

Året efter november 1975 holdt foreningen sin første udstilling og det lykkedes at fremvise ti montre med mønter m.m. Næste udstilling holdtes i 1977, hvortil der også var indbudt mønthandlere. Foreningen havde bl.a. lavet

en oversigt over møntfund fra Amager. Et emne der blev arbejdet videre på, således at foreningen i 1978 ved Mønt på Børsen, kunne udstille: Et møntfund fra Saltholmen (beskrevet i medlemsblad nr. 5).

For første gang var der her arrangeret Københavns mesterskab i møntudstilling mellem ni københavnske foreninger. Det var stolte Amagerlands Numismatiske Forenings medlemmer, der modtog 1. præmien. Efter denne udstilling deltog vi i marts 1979 i Sjællandsmesterskabet (3. præmie) og igen i november på Børsen i Danmarksmesterskabet – endnu en gang med en flot 1. præmie som resultat. 1. marts 1981 endnu en 1. præmie denne gang i Sjællandsmesterskabet og ved ”Mønten” i Frederikssunds jubilæumsudstilling i 1981 en 2. præmie.

Til foreningens Møntbørs 1980 fik vi fremstillet en medalje. Forsiden hertil havde tidligere været brugt til klubmesterskabsplakaterne. Den viser foreningens bomærke, mens bagsiden viser en Amagerbonde og teksten: Amager

Præmieret Møntudstilling.

Produktionen var ikke uden vanskeligheder og slutresultatet blev: Forgylt, sølv, forsølvet og bronzeret medaljer. Et fåtal sølvmedaljer blev solgt til medlemmerne, disse medaljer har alle årstallet MCMLXXX (1980, redaktionen) indgraveret. Møntbørsen, som blev holdt i dejlige omgivelser på Tårnby Rådhus, var ganske velbesøgt, især i vurderingsstanden var der stor travlhed. Der blev da også fremvist spændende mønter fra publikum, således en smuk norsk ½ specie 1693, en mønt i 10.000 kroners klassen. Senere samme måned deltog foreningen i Tårnby Kommunes store fritidsudstilling ”Aktiv Fritid”. Her i Amagerhallen var det især den unge generation foreningen kom i kontakt med. Møntbørsen 1981 blev desværre ikke så velbesøgt, som året før, så det er med spændte forhåbninger bestyrelsen ser frem til jubilæumsmøntbørsen den 3. oktober 1982. Vi står her som vært for Sjællandsmesterskabet 1982, så vi håber på en velbesøgt børs.

Foruden møntbørsen markerer foreningen ti års fødselsdagen med en bogudgivelse. Det er Christian IV's sølvmønter, man har kastet sig over. Bogen beskriver varianter og fejlprägninger fra denne for mange møntsamlere så populære konge. Ti år er gået, og med indgangen af jubilæums-sæsonen har foreningen 110 medlemmer, heraf 10 af de 15, som deltog i den stiftende generalforsamling.

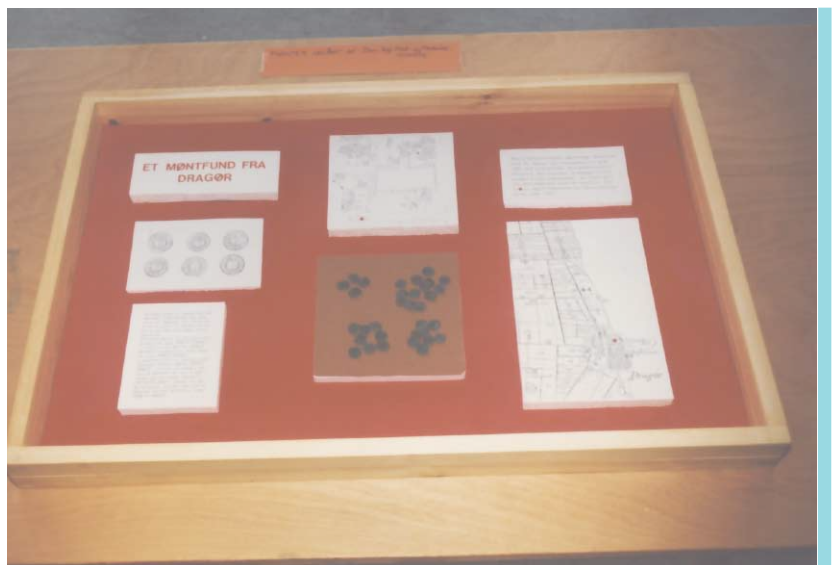
Juniorarbejdet er nok et meget forsømt område inden for møntsamlerkredse. Dette kan vi forhåbentlig råde bod på i løbet af de forestående sæsoner. Med jubilæumsbogen er der også taget fat på en ny foreningsaktivitet og forhåbentlig bliver det til flere tiltag i løbet af de kommende år.

De sidste års økonomiske stramninger har naturligvis også haft indflydelse på møntsamlersområdet. Og de kraftige stigninger man oplevede i priserne i begyndelsen af 70'erne er heldigvis holdt op. På nogle områder er priserne endog faldet, og der er ved at opstå en meget afba-

lanceret prisudvikling. Der kan ligeledes spores en større spredning i samlerinteresserne. Det er således ikke kun danske krone- og øremønter, som er det eneste saliggørende, men en række forskellige specialområder rækkende meget vidt i tid og geografi. Det er således mere med interesse for mønternes historiske og kulturelle aspekter end med udsigten til en hurtig fortjeneste på køb og salg af mønter, at medlemmerne i dag mødes i foreningen, og et sådant grundlag giver gode forhåbninger for fremtiden."

MEDLEMSBLADET

Det første medlemsblad var et enkelt ark A4 papir med praktiske oplysninger om møder og auktioner. Senere har bladet udviklet sig til et lille hæfte, som også har artikler om mønter, samlermani og historiske begivenheder der var anledning til bestemte mønter. Som i så mange andre foreninger er det Tordenskjolds soldater, der både varetager tillidsposterne i foreningen og ofte også skriver artiklerne i bladet. Det er et vedvarende tema, at der efterlyses stof til bladet.

Foreningen prøver på mange måder at få det lokale med. Det er ikke for ingenting, at den hedder Amagerland. I 1981 var det en lille udstilling af et møntfund fra Dragør. Fotograf: Gunnar Blunk

Der er altid en auktionsliste i bladet og derfor er det et uundværligt værktøj til samlerne, når de skal byde ind på en mønt, som de ikke i forvejen har i deres samling. Også en prisliste over salget af de seneste auktioner findes i bladet. Klubmesterskabets spørgsmål og ikke mindst svar bliver ligeledes i detaljer gennemgået. Her ligger en stor vidensbank om mønter og hvad der gør dem interessante for samlere. En lang række foreninger afleverer deres medlemsblad til Stads- og Lokalarkivet. En

vigtig kilde til foreningernes historie, som arkivet gerne vil dokumentere. På arkivet har vi medlemsbladet for Amagerlands Numismatiske Forening fra nr. 34, januar 1976 indtil nu, dog med enkelte huller.

NUMISMATISKE BETEGNELSER

Sporringer

Sporrang er andre metalprodukter end medaljer. Sporrang er faktisk også navnet på et meget kendt svensk firma, som tilvirker knapper,

medaljer og andet. Firmaet startede i 1666 med en gørtler Henrik Grau, som producerede bæltespænder. Senere var det familien Sporrøng der overtog. Hovedproduktionen før i tiden var uniformsknapper, manchetknapper og nåle. Det blev brugt til at pynte tøjet med og vise, hvilken rang personen havde. Mange af disse blev brugt til at vise identitet og medlemskab af forskellige foreninger lige fra fagforeninger til frimurerloger.

Poletter

Også poletter har været interesseområde for numismatikere fra Amagerland. I 1985 sendes en forespørgsel til Københavns Hospitalsvæsen om en polet som er mærket:

Københavns Hospitalsvæsen - barbering. Poletten kunne bruges af patienter, når de skulle barberes. Ordningen startede fra 1. april 1965 i forbindelse med en ny overenskomst. Barbererne fik ikke længere honorarløn, men gik over til aflønning pr. ydelse. Hver polet svarede til 14,95 kr. plus moms eller oms som det hed indtil 1967. Barberen kunne så få refunderet poletten ved ho-

spitalets kasse. Poletten blev fremstillet af MEKA i ca. 600 eksemplarer og suppleret med 680 i september 1969. Hospitalsvæsenet har i øvrigt ikke udstedt andre mærker end til barbering.

Medaljer

Ofte er en medalje udført til minde om en begivenhed eller til ære for en person. Andre gange er medaljen en prydggenstand, udført for at indehaveren bliver dekoreret eller kan identificeres som tilhørende en bestemt kultur eller elite. Derudover er der en række fortjenstmedaljer, hvor modtager har udført en dåd eller besidder et talent. I Danmark er det dog sådan at ordenstegn oftest skal tilbageleveres ved modtagerens død, og derfor er der ikke mange at samle på.

OM OPBEVARING, PUDSNING M.M. AF MØNTER

Opbevaring hos samleren skal helst være sådan, at mønterne ikke lider yderligere overlast end det som tidens tand allerede har påført mønten. Derfor lægges hver mønt for sig

i en plasticpose eller papirkurv. Derudover er det strengt forbudt at pudse sin mønt, hvis den ellers skal bevare sin værdi. Kun konservatorer og andre meget dygtige amatører bør give sig i kast med rensning af værdifulde mønter. Rådet er desuden: Hold din mønt på kanten, så der ikke sættes fedtede fingre på overfladen.

SAMLERE I ANF

Der kan samles på mønter på mange forskellige måder. Nogen vil kun samle på mønter fra Kong Christian den 4.,

andre på romermønter, og andre igen samler på bestemte motiver. I foreningen er auktionerne opdelt efter geografi, så samlere af danske mønter umiddelbart har kunnet finde ud af, om de skulle byde på en mønt. De fejlfri eksemplarer er de dyreste, hvorimod de slidte mønter kan være værdiløse for en samler. For forskerne kan det omvendte godt være tilfældet, idet den slidte har en historie. Også udstillingerne har temaer som f.eks. sjældne og efterspurgte mønter.

En udstilling af mønter.
Fotograf: Gunnar Blunk

Sygekassen byggede i 1934 et nyt hus på Amager Landevej 61. Huset blev bygget om i 1949 og 1955. I daglig tale bliver huset kaldet ”den gamle sygekasse”. I 1969 flyttede sygekassen til en ny bygning på Amager Landevej 89. Den gamle sygekasse blev brugt af forskellige foreninger – deriblandt ANF.

TILHOLDSSTED I TÅRNBY

Foreningen har benyttet den tidligere sygekasse på Amager Landevej 61, det tidligere posthus på Amager Landevej 71 og Hovedbiblioteket på Kamillevej til sine møder og auktioner. Derudover har ANF blandt andet brugt Skottegårdens aula, Rådhushallen og Korsvejens Skoles festsal samt den tidligere tekniske skole på Tårnbyvej 5 til de store møntudstillinger. I den forbindelse har lygtepæle og elmaster i nærheden været prydet med

plakater om begivenheden – selvfølgelig med tilladelse fra Tårnby Kommune. Ligesom de lokale aviser har været spækket med notitser, indlæg og annoncer om udstillingerne, og de præmier som Amagerlands Numismatiske Forenings udstillinger har vundet. På udstillingerne har interesserede stødt på medlemmerne og spurgt ind til møntsamlernes store viden om mønter. Eller måske har de besøgende haft en mønt med til vurderingsstanden, hvor møntsamleren så har kunnet vurdere og forklare møntens historie.

Foreningscentret på Amager Landevej 71 – stedet, hvor mange foreninger holder møder. Det bliver også kaldet *Postkassen*, fra dengang hvor posthuset lå her.

Amagerlands Numismatiske Forening har et udgangspunkt i mønter, der sjældent har rod i det lokale. Ikke desto mindre prøver foreningen på alle måder at få dens placering på Amager ind i deres aktiviteter. Det være sig udstillinger om møntfund på Saltholm og i Store Magleby. Eller i de møntforretninger de indbyder til at være med til foreningens årlige møntbørs. Og selvfølgelig er deres næsten ugentlige møder også placeret her i kommunen.

POSTKASSEN

Det nye foreningscenter *Postkassen* blev taget i brug i 2001. Efter lidt indkøringsproblemer med indvendig og udvendig elevator har brugerne virkelig taget huset til sig. Huset er indrettet med lokaler til musikundervisning (3 stk.), maling/tegning (et stort lokale) samt et mindre køkken med opvaskemaskine og nødvendig service på 2. salen. På 1. salen er indrettet 6 mødelokaler med plads til mellem 20 og 30 personer og i stueetagen er indrettet 2 store lokaler med plads til henholdsvis 50 og 60

personer. Disse lokaler er udstyret med de nødvendige tekniske hjælpemidler. I tilknytning til lokalerne i stuen er et stort fælleskøkken med en stor kaffemaskine, opvaske-maskine og nødvendig service til mødedeltagerne. Der er uødvendig handicapelevator ved hovedindgangen og indvendig elevator til 1. salen. I stueetagen er også indrettet et stort handicaptollet.”

Kilde: Årsberetning, Regnskab 2007. Tårnby Kommune.

JUBILÆUMSSKRIFT

I anledning af 40-års jubilæet er ANF ved at skrive en jubilæumsbog. De har jubilæum den 31. oktober 2012.

Stads- og Lokalarkivet ønsker Amagerlands Numismatiske Forening tillykke.

Møntbørs afholdt af Amagerlands Numismatiske Forening i september 1982 på den forhenværende teknisk skole. Gunnar Blunk ses til venstre i billedet. Gunnar Blunk er Amagerlands Numismatiske Forenings formand – eller ANFfører som formandsposten kaldes. Det har han været siden 12. september 1993. Inden da havde han været næstformand siden 13. november 1980. Han har medlemsnummer 15 og har været med i foreningen siden stiftelsen i 1972. Gunnar Blunk er ligeledes æresmedlem. Fotograf: Gunnar Blunk

ARKIVETS SAMLINGER

Nøragersminde Grundejerforening har indleveret både formandens og kassererens materiale som kan supplere de dokumenter arkivet allerede har modtaget. Det drejer sig om dokumenter, tegninger og andet fra grundejerforeningen fra 1960'erne og frem til 1990'erne. Efter en gennemgang og registrering vil det blive pakket i syrefri kasser og indgå i arkivets samlinger. Tidligere har foreningen afleveret materiale helt tilbage fra foreningens start i 1920.

Arkivet har også modtaget en meget værdifuld gave af Ove Hermansen, nemlig hans afdøde hustrus bog over familiens forventede forbrug og egentlige udgifter. Husholdningens budget og regnskab er ført fra 1972 til 2012. Oversigten er ført af Bente Hermansen. Hun blev født den 10. november 1933 og døde 20. juli 2012.

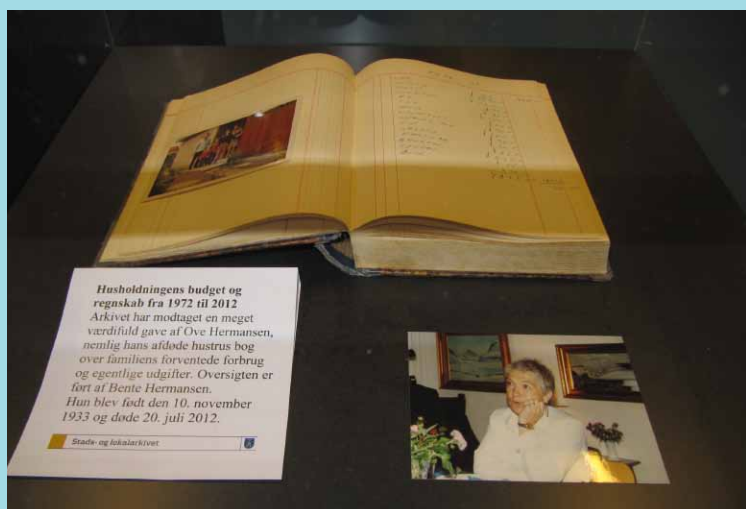
Materialet er ikke umiddelbart tilgængeligt, da det indeholder personfølsomme oplysninger. Hvis man har særligt brug for det til forskning eller et bogprojekt, kan der søges om adgang til at se materialet.

Også fotografier har Stads- og Lokalarkivet modtaget en del af. Der er blandt andet motiver af Dansk Porcelænsfabrik, Zinkhvidtfabrikken Smelting A/S på Amager Strandvej, Det civilberedskab under 2. verdenskrig, Tårnby Brandvæsen foran brandstationen på Saltværksvej, Toftegård på Englandsvej. Det er kun et udvalg af det materiale, arkivet har modtaget i 2012. (Se foto af budgetbogen på bladets bagside).

Alt materialet skal efterfølgende gennemgås og registreres, og derefter bliver det muligt at søge det frem på bibliotekets hjemmeside gennem arkivets database mini-arkibas.

Udstilling af arkivmateriale fra Grundejerforeningen Nøragersminde. Efter udstillingen skal materialet registreres. Derefter bliver materialet en del af samlingen, som belyser organisationslivet i Tårnby Kommune.

Stads- og Lokalarkivet samler hele tiden materiale om foreninger og personer fra Tårnby Kommune. Du er meget velkommen til at aflevere dokumenter, breve, fotografier og lignende til arkivet, så vil vi bevare din Tårnby-historie for eftertiden.

HENVENDELSE & ÅBNINGSTIDER

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til Stads- og lokalarkivet.

VI HAR ÅBENT

Man., ons., tors.	Kl. 9 - 20
Tirs.	Kl. 9 - 22
Fre.	Kl. 9 - 17
Lør.	Kl. 9 - 15
Søn. 1. sept. - 30. apr.	Kl. 9 - 15

STADS- OG LOKALARKIVET HAR DESUDEN UDSILLINGER PÅ:

Kastrupgårdsamlingen

“MIDT PÅ AMAGER” & “KASTRUPGLAS”

Tirsdag til søndag	14.00-17.00
Onsdag tillige	14.00-20.00

Plyssen Amager Strandvej 350:

PERMANENTE OG

SKIFTENDE UDSILLINGER

Lørdag og søndag	13.00-16.00